

AZ ÖTSZÁZHUSZONEGYEDIK MESE

Pintér Lajos

Az ötszázhuszonegyedik napon csodálatos álmot álmodtam. Ezen a tikkadt augusztusi délutánon a gyakorlatról megtérve teleszívtam magam klórtól bűzlő vízzel, és ebéd nélkül, súlyos gyomorral vettem magam a tábori ágyra. A látomásnak, amely érzésem szerint nyomban ezután bekövetkezett, látszólag semmi köze sincs a nap és az előző napok eseményeihez. Valami exkluzív ünnepségen voltunk: vastag szőnyegek, súlyos csillárok, rogyásig terített asztalok. Az előzményeket csak sejteni tudom: a régmúlt ködéből előlépő jóbarátokból, ismerősekből regrutálódott társaságunk — bandának is nevezhetem! — az erdős hegyi ösvényen gyáván hátba támadta az ünnepségre hivatalos és igyekvő, fegyvertelen színészeket. Most úgy rémlik, valamilyen középkori várrom volt a közelben, abba zártuk őket, mielőtt még magukhoz térhettek volna a meglepetéstől. A vendéglátók — gondoltam később — személy szerint nem ismerhették a művészeket: ez a magyarázata, hogy oly könnyűszerrel elfoglalhattuk a helyüket. Ettől kezdve mindenre pontosan emlékszem: mint egy újra megtalált ösvény, amelyet valaha évekig jártunk nap mint nap, úgy elevenedik fel előttem a fényárban úszó vendégszoba. Nekem a bohóc szerepe jutott, s ez magában is elegendő volt, hogy elvegye a kedvemet az egésztől. Velemiszületett félszeg mozdulataim érzésem szerint mindig olyan enyhe sajnálkozást váltottak ki a szemlélőből, s én borzongok még a gondolatától is annak, hogy sajnálatra méltó legyek. De belülről egyre hevesebben lovalt a félelem, hogy nem váltom be a hozzám fűzött reményeket, és a végén ügyetlenségem folytán lepleznek le bennünket. Játsszani kezdtem tehát. De micsoda szánalomra méltó alak lehettem: esetlenül zuhantam át egy utamba kerülő széken, felborítottam a la-

vórt, belegabalyodtam a földig érő csipkefüggönyökbe, és egy öleb tátongó nyílást hasított a nadrágomba a fenekemen. Az ünneplők serege farkasétvággal zabálta a csábító fogásokat, s én játék közben egyre fogyatkozó reménnyel kukkantottam be minden rejtett zugba: mindinkább megvilágosodott előttem, hogy a vacsorára előkészített ételmennyiséget maradéktalanul feltálaták. Szorongásom kettős volt: ahogyan az ételkészlet fogyatkozásával csappant a lelkesedésem, úgy növekedtek aggályaim, hogy nem tudok megfelelni a szerepemnek. A vendégek közül, akik teli szájjal egy-két percre figyelemre méltattak, sajnálkozó arckifejezéssel bámultak rám; egyesek „nesze!” kiáltással félig lerágott baromficsontokat dobáltak felém, s amikor egy pillanatra elkaptam a háziasszony tekintetét, belélúdbőrözött a hátam: bohóckodásomban csupán a bútorzat és berendezés rongálását látta.

S ekkor egy elkeseredett ötlet villant agyamba: közepes cirkuszi bohóc ébren is megirigyelne érte. — Uraim! — kiáltottam a csámcsogást is túlordítva. — Jó éjt önöknek, én most lefekszem! — s mielőtt még a háziasszony felsikolthatott volna ekkora vakmerőség hallatán, mielőtt még pribékjei az utcára vethettek volna, máris felzúgott a taps. Ez lendületet adott; egyetlen kézmozdulattal megvettem az ágyat, a szélére ültem s nagyokat ásítva kezdtem kifűzni a csizmámat. Nem ment. Erőlködve s az erőlködés látszatát még szándékosan is fokozva igyekeztem megszabadulni tőle, mindhiába. Arcom az erőlködéstől, a dühtől, az izzadságtól vörös bíborban égett, egy elkeseredett erőfeszítésnél csúnyán elharaptam nyelvemet és fájdalommal felüvöltöttem: óriási kacaj volt a jutalmam. Jobb kezem hüvelykujjával visszalöktem a szájamba a nyelvem, és újult erővel próbáltam lecibálni a csökönnyös csizmákat. Közben lassan-lassan, vigyázva újra kicsúsztattam a nyelvem, megint elharaptam, ismét felüvöltöttem. A terem abbahagyta a zabálást, rajtam csüngött minden szempár; a nők sikoltoztak a gyönyörűségtől, a férfiak a térdüket csapkodták és a hasukat szorongatták. Rendületlenül folytattam a mutatványt, háromszor-négyszer végigcsináltam ugyanazt, egyre hevesebb jajongással, rakoncátlan nyelvem egyre erélyesebb helyreutasításával, mindaddig, amíg csak éreztem, hogy fokozni lehet a hatást. Ekkor végképp kimerülten felugrottam, s a megháborodottak zavaros arckifejezésével a házigazda elé térdeltem. Hangtalanul, heves kézmozdulatokkal magyaráztam neki, hogy mit óhajtok. Nyomban megértette, és a hasát fogva kifutott az istállóba, — igen, most már emlékszem: valami hirtelen meggazdagodott parasztknál történt ez; pénzüket pazar berendezésbe és fényűző fogadásokba fektetve igyekeztek felkapaszkodni a társadalmi ranglétrán, és meghívásukat mindenki megtiszteltetésnek vette, mert szörnyen értettek a sütéshez-főzéshez. A gazda hozta a kötelet, én hurkot kötöttem, valahonnan tuss hangzott fel, s amíg a csámcsogó nézősereg félig kacagva, félig elhülten várta az életképtelen nyimnyám önmegváltó tettét: az öngyilkosságot, legnagyobb elképedésükre a hurokkal jó feszesen felkötöttem az államat, és csintalan nyelvem a fográcok mögé zárva immár nyugodtan lehúzhattam a csizmámat. Egy szemfényvesztő elegáns karmozdulatával dobtam a kötelet az ünneplő sereg lába elé: frappáns befejezése volt ez a nagy mutatványnak. Kitért az ováció: a csámcsogók a hasukat fogva, görnyedezve, viháncoló

rekeszizmukat csitítgatva vánszorogtak el az asztaltól, át a szalonba, fuldokolva vetették magukat az öblös karszékekbe, és még sokáig rengett izomzatuk a kacagástól.

Egyes-egyedül maradtunk az óriási vacsoraasztal mellett. Kéjes vi-gyorral vetettük magunkat az alig érintett fogásokra. Kemény küz-delemben meghódított birodalom volt számomra ez az asztal, jogaim és diadalom teljes tudatában harácsoltam halomba ételt és italt. A nyitott ablakon az éjszakából egy darázs repült be, rászállt a darált húsrá, csipegetni kezdett belőle. Azután a hideg felvágottra szállt, majd a tésztaféleségekből csipett egy keveset és borokkal öntözte. Utánozni kezdtem: megéreztem, hogy nekem szól ez az égi útmutatás, s az étel élvezetének az egyedüli kulcsa az a sorrend, amelyet a da-rázs követ.

Az ízek megannyi fojtott húrt oldottak fel bennem: a töltött pap-rikánál egy bőgő mord zúgása hangzott fel, az özgerincet síró hegedű-szó kísérte, a diósbélesnél hárfá pengett, s valahányszor kortyintottam az aranyló borból, egy vidám zongora fortissimóját véltem hallani. Csodálatos volt az ízeknek ez a hangokkal elegy élvezete. S amikor jobban figyelni kezdtem, rádöbentem, hogy a hangszerek egy régi, bűvös szimfóniát játszanak — ó, mennyire rajongok egyes tételekért! Pontosan kiszámítottam, mikor fognak következni, ám egyszerre meg-éreztem, hogy nem fogom kibírni odáig. Gyomromban növekedett a feszültség, még néhány falat, még egy-két ária — és végképp kiful-ladtam. Mint egy befejezetlen történet, amelynek jól ismerjük ugyan a végét, de megszakadásuk keserű hiányérzetet hagy bennünk, úgy éreztem magam ott a roskadozó asztal előtt.

A trombitaszóra kábultan ébredtem, s ekkor történt az a megfog-hatatlan dolog. A másodpercnél talán egy tört része alatt, tudatosan vállalva az összes lehető következményeket, a fejemre rántottam a takarót, és elkecseregettem figyelemösszpontosítással kerestem a terülj-asztalt. Az egész közjáték egy villanásnyi idő alatt történt, a feszül-tség újból felengedett, s azzal a testtelen könnyedséggel, amelyet csak félálomban érzünk, ott ültem megint az asztalnál. És csodálatosképpen farkaséhet éreztem újból. Minden úgy volt, mint az imént, a terem echós akusztikája visszalopta magát a dobhártyámba. Ám a darázs el-repült közben, s én nem odázhattam tovább a ráébredést, hogy a hang-szerek örökre elhallgattak. Órára néztem, és felkiáltottam az ámu-lattól: húsz perc múlt el az első ébredés óta!

A mosdó tükre előtt, miközben a bal halántékomon dudorodó daga-natot tapogattam — most vettem csak észre! —, egy percre lehunytam a szemem, s ekkor végigvonultak ínyemen azok a csodálatos ízek, amelyekről eddig oly keveset sejtettem. Huszonöt évem alatt a szinte mechanikussá vált mindennapi kényszer-aktusok, amelyeket gyűjtő-néven táplálkozásnak nevezünk, alig nyújtottak számomra nagyobb élvezetet, mint egy csecsemő számára a vizeles.